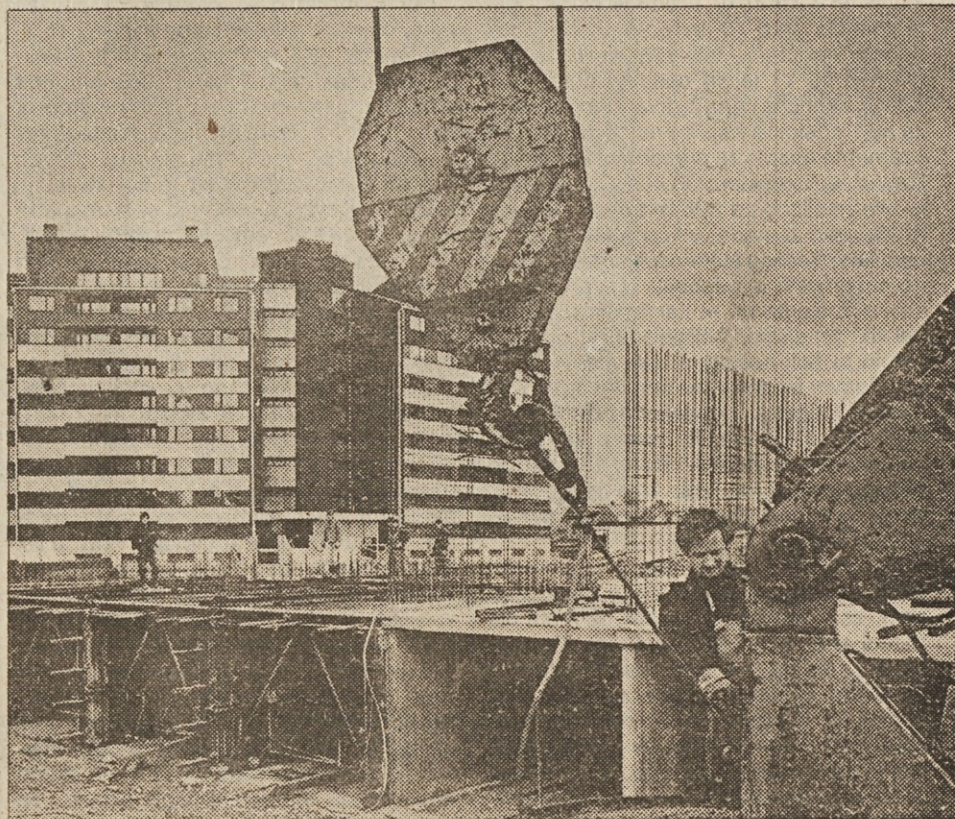

sindikalni poročevalec

ŠT. 11. — 6. OKTOBER 1983

Usmeritve ZSS pri uveljavljanju stanovanjske politike

Svet Zveze sindikatov Slovenije je v četrtek, 22. septembra letos obravnaval pripombe, ugotovitve in stališča iz javne razprave o uveljavljanju stanovanjske politike. Javna razprava je zajela domala vse OOS in je potekala na podlagi dveh dokumentov (Osnutek usmeritev za delovanje organov in organizacij ZSS pri uveljavljanju stanovanjske politike in Ocena in ugotovitve ZSS o uveljavljanju stanovanjske politike), ki ju je oblikovalo predsedstvo RS ZSS. Objavljamo povzetek uvodnega poročila članice predsedstva RS ZSS Marije Pukl, povzetke drugih razprav ter ugotovitve in stališča RS ZSS, usklajena z drugimi družbenopolitičnimi dejavniki. Slednje naj bi bilo v pomoč OOS za njihovo akcijo povsod tam, kjer je mogoče z boljšo organizacijo, gospodarnejšo zidavo in odgovornejšim odnosom do stanovanjskega gospodarstva prihraniti sredstva. To pa je tudi nujno, če hočemo izpolniti načrte.

MARJAN OROŽEN

Ni namen današnje seje, da na njej razpravljamo o vseh mogočih številnih vprašanjih, temveč da ugotovimo dejanske vzroke za položaj, v katerem se nahajamo. V zvezi sindikatov moramo storiti vse, da se stanovanjska gradnja v nobenem primeru ne zmanjšuje, čeprav bodo, kot je nekdo rekel, navajali različne razloge in probleme, ki bi govorili drugače. Celo več. V predsedstvu SR Slovenije in v predsedstvu centralnega komiteja ZKS smo se pogovarjali o tem, da moramo tempo stanovanjske izgradnje povečati in to iz dveh razlogov:

1. Ker je stanovanjska graditev tisti

ventil, prek katerega lahko danes odpremo možnost proizvodnega in delovnega angažiranja velikega števila ljudi. Še zlasti, ker za to ne potrebujemo uvoznih materialov, ampak lahko koristimo domače.

2. Zelo pomembna stvar za socialistično družbo je, da v takih stiskah in težavah, v kakršnih se nahajamo zdaj mi, ne pozabimo na tako pomemben element družbenega standarda, kot je stanovanje.

V sindikatih zato potrebujemo program, ki se ga spričo naše slovenske natalitete da narediti in tudi izvajati.

Kar zadeva odnos do ekonomskih stannarin, sem prepričan, da moramo zastaviti vse sile proti takšnim argumentom, ki trdijo, da se ne da nič narediti. Še zlasti, ker

tako kričijo v glavnem tisti, ki pri ekonomskih stannarinah ne bi bili deležni pomoči iz solidarnostnih sredstev.

Kar zadeva prvo vprašanje je seveda izredno pomembno, kako bodo delovale naše osnovne organizacije, delavci v tozdih, saj so vendar oni tisti, ki ob planiranju in delitvi dohodka odločajo o tem, koliko sredstev bodo namenili za stanovanjsko gradnjo. Seveda je ob tem potrebno kar najhitreje razčistiti, za kaj se ta sredstva danes uporabljajo. V imenu delavcev ne more s tem denarjem nihče manipulirati, kot bi se njemu zdelo. V sindikatih se obvezujemo, da bomo spremljali uresničevanje vseh obvez iz dokumentov, ki smo jih podpisali.

Marija Pukl: Uveljaviti dogovorjeno

V zadnjem obdobju opažamo zastoje pri graditvi sistema družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva ter manjšo zidavo stanovanj. Če bi se to nadaljevalo, bi lahko prišlo do bistveno počasnejšega zadovoljevanja stanovanjskih potreb delavcev kot tudi do počasnejše rasti proizvodnje in dohodka v nekaterih delih gospodarstva. To ima lahko velike gospodarske in socialne posledice.

Zdaj ugotavljamo, da izločamo že več kot 9 odstotkov družbenega proizvoda za naložbe v stanovanjsko zidavo, dosegamo pa najnižje učinke na 1000 prebivalcev v Evropi. Cene novozgrajenih stanovanj naraščajo, medtem ko realni osebni dohodki padajo. Za zidavo kvadratnega metra stanovanja potrebujemo 42 ur — v drugih državah od 20 do 40 ur. Vrednost stanovanja je znašala pred 10 leti 6,95 osebnih dohodkov v poprečju, leta 1980 se je številka dvignila na 11 letnih osebnih dohodkov. Najvišja končna cena za kvadratni meter je za 88,7 odstotka višja od najnižje cene, če vzamemo recimo za primerjavo Maribor in Ravne na Koroškem. Ob koncu junija letos je bilo približno za 306 milijonov dinarjev neplačanih stanarin, od tega kakih 220 v Ljubljani. Sem so štete neplačane stanarine, najemnine in prispevki etažnih lastnikov. Kaj storiti, da bi namenski dohodek dal več cenejših in boljših stanovanj, da bi bila le-ta bolj dostopna delavcem. Samo en odgovor je: dosledno spoštovati in uveljavljati družbeno opredeljeno politiko, ki jo vsebujejo dokumenti in zakoni. Vsako leporečje je tu odveč. Nedoslednost in neodgovornost, ki smo jima priča zdaj, lahko še naprej dvigujeta cene in povzročata pomanjkanje stanovanj.

Do izteka srednjeročnega planskega obdobja smo si postavili cilj, da zgradimo še 30 tisoč stanovanj. Mislim, da mora biti to tudi ena prvih nalog sindikata. Ob tem pa je še bolj pomembno, da zgradimo in dosledno uveljavimo samoupravne dohodkovne odnose, da podremo plotove med gradbinci in urbanisti ter drugimi, ki se bavijo s stanovanjsko zidavo. Da je pri tem dobra volja premalo, ni treba posebej poudarjati. Brez strokovnih podlag ne bo šlo, tudi če se v sindikatu in vseh drugih družbenopolitičnih organizacijah še tako odločno podajamo v akcijo.

Pri tem, če se sprašujemo, kako doseči zastavljeni cilj, moramo imeti pred očmi,

da je potrebno z razpoložljivimi sredstvi narediti več in ceneje. Mislim, da nihče ne more trditi, da ni mogoče graditi ceneje kot doslej. To pa pomeni veliko obveznost osnovnih organizacij, zlasti v projektantskih in gradbenih organizacijah kot tudi samih organov ZSS, pri čemer mislim oba republiška odbora sindikatov dejavnosti. Mogoče bo kdo mnenja, da je objavljena ocena preveč kritična, da ne upošteva vsega pozitivnega, kar smo dosegli. Res je, dosegli smo veliko, vendar to še ne pomeni, da smo z obstoječim lahko zadovoljni. Kritična ocena tudi ni razlog za pomisleke, da iz sedanjega položaja ni videti izhoda. To vsekakor je, vendar ne v pričakovanju večjih sredstev, temveč v odpravljanju vseh tistih ovir, ki smo jih doslej lahko obšli na račun večje porabe sredstev. Sindikati se moramo pri tem odločno zavzemati, da si bo, tako kot smo zapisali na 3. konferenci ZSS, stanovanjsko vprašanje reševal vsak najprej sam in šele nato kot združeni delavec. Če pa tega gmotno ni sposoben, mu mora pomagati njegova organizacija, pri čemer moramo upoštevati tudi sredstva vzajemnosti in solidarnosti.

Pri uveljavljanju ekonomskih stanarin smo zdaj na slabšem kot smo bili pred leti. To je nestabilizacijsko, kar prav tako oži možnosti razvoja na tem področju. Stanarine kljub nominalnemu naraščanju ne zagotavljajo niti osnovnega vzdrževanja obstoječega stanovanjskega sklada. Delež stanarine v povprečnem družinskem dohodku predstavlja le še 3 odstotke. Tako s stanarinami ne spodbujamo zasebnih vlaganj za zidavo stanovanj, pospešujemo pa nesmotrnost, osebno porabo ter omogočamo prikrito prelivanje družbenih sredstev za vzdrževanje stanovanj. Prav tu tiči bistvo nedelavnosti hišnih svetov. Kot delavska organizacija se moramo vsekakor vprašati, kdo je pravzaprav subvencioniran s sedanjimi stanarinami. Nikakor ne tisti delavec, ki je na meji socialne ogroženosti. Zanj imamo izdelan sistem pomoči. So pa sedanje stanarine v prid tistim, ki nimajo gmotnih težav, jasno, na škodo tistih, ki še nimajo stanovanja in na škodo obstoječega stanovanjskega sklada. Ta nam propada.

Predlagam, da prek pristojnih delegatskih teles v samoupravnih stanovanjskih skupnostih dosežemo, da zidajo stanovanja le tisti, ki so v stanju graditi poceni in hitro. Tega je namreč zdaj še premalo, tu pa je

tudi iskati vzroke za čezmerno naraščanje cen.

Iz pripomb, ugotovitev in stališč javne razprave je razvidno, da je bila le-ta precej zavzeta, o čemer pričajo tudi tele pobude:

— Stanovanjska posojila, pridobljena pred letom 1974, naj se zaradi različnih meril njihovega dodeljevanja, visoke inflacijske stopnje, nizkih obrestnih mer in zdaj tudi nizkih odplačil, vrnejo v enkratnem znesku.

— Vsaka občina naj bi izdelala pregled nosilcev dveh ali več stanovanjskih pravic družbenih stanovanj, pri čemer je potrebno upoštevati stanovanjske hiše v zasebni lasti in etažna stanovanja.

— Odpraviti pravico dedovanja družbenih stanovanj otrokom oziroma ožjim družinskim članom v primerih, ko si je imetnik stanovanjske pravice zgradil hišo ali kupil stanovanje s pomočjo družbenih sredstev.

— Takoj je potrebno izdelati sistem za gmotno in še drugačno spodbujanje k preseljevanju stanovalcev iz prevelikih družbenih stanovanj.

— Preučiti metode nadaljnjega prehoda na ekonomske stanarine.

— Zagotoviti redno poravnavo vseh obveznosti, najemnin, stanarin in obveznosti etažnih lastnikov. Do nerednih plačnikov je treba takoj poostriiti sankcije.

— Presekati širjenje birokratizma pri urejanju dokumentacije za stanovanjsko zidavo.

— Organi in organizacije sindikata morajo biti pobudniki za odpravljanje nepravilnosti pri dodeljevanju kadrovske, družbenih in solidarnostnih stanovanj. V bodoče morajo sindikati preprečevati takšne nepravilnosti.

Ko bodo sprejeti zakoni o urejanju prostora, naselij in drugih posegov v prostor, ki jih obravnavajo v skupščini Slovenije, bomo imeli vso zakonsko podlago za uveljavljanje stanovanjske politike. S tem bo odpadel eden od razlogov, na katerega so se nekateri sklicevali, ko so zavlačevali uresničevanje družbeno opredeljene stanovanjske zidave. Zavedajoč se posledic mora biti ZSS na vseh ravneh svoje organiziranosti pobudnik za odkrivanje vzrokov, nosilec akcij za njihovo odpravljanje in kontrolor nadaljnega razvoja odnosov na tem področju.

Iz razprave

JANEZ CIGLER

Dosedanje uveljavljanje zakona o stanovanjskem gospodarstvu in družbenega dogovora o skupnih osnovah za ugotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji je pokazalo, da nekaterih določil nismo v celoti uresničili. Skokovito naraščanje cen stanovanjske zidave v zadnjih letih je povzročilo, da veljavna lestvica lastne udeležbe preobremenjuje družinski dohodek, ki se na drugi strani realno močno zmanjšuje. Potrebno je spremeniti to lestvico in sicer tako, da bomo zmanjšali odstotek lastne udeležbe.

Z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu je opredeljeno zbiranje stanovanjskih sredstev tam, kjer delavci delajo. V Zasavju smo že v javni razpravi o osnutku tega zakona opozarjali na težave, ki se bodo pojavljale s tem določilom. Predlagali smo, naj bi se solidarnostna sredstva zbirala po domicilnem načelu. Zasavske občine, med njimi še zlasti Zagorje, spadajo med tiste, v katerih se občani v precejšnjem številu vozijo na delo drugam. Med temi delavci je precej takšnih, ki so upravičeni do solidarnostnega stanovanja, želijo pa ostati prebivalci Zasavja. Kajpak je tako težko reševati njihove stanovanjske probleme, ker se v občini zbere malo sredstev, od zaposlenih delavcev zunaj nje pa ne dobimo ničesar. Po našem mnenju bi moral to vprašanje zakonodajalec ponovno preučiti.

V osnovnih organizacijah so mladi ponovno razpravljali o uvedbi kategorije mladih družin kot solidarnostnih upravičencev. Problematiko mladih družin naj bi prvenstveno reševali ozdi, kjer so mladi zaposleni, ponovno pa naj bi preučili možnosti uvedbe te kategorije, s tem da bi bilo potrebno ugotoviti dosedanje težave in jih v prihodnje v čim večji meri premagati.

V razpravi o uveljavljanju zakona o stanovanjskem gospodarstvu ne moremo mimo določil družbenega dogovora o racionalizaciji stanovanjske zidave v Sloveniji, ki je bil sprejet januarja leta 1980. Družbeni dogovor zavezuje vse podpisnice, med katerimi je tudi republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, naj s politično akcijo zagotovijo, da dejavniki stanovanjske graditve v samoupravnih sporazumih opredelijo kratkoročne in srednjeročne programe ter skrbijo za njihovo izpolnjevanje. Žal moramo ugotoviti, da je sprejetih le malo programov in da so tudi ti le bolj formalnost kot pa akti, ki bi jih upoštevali. S politično akcijo bi morali zagotoviti sprejem sporazumov o gospodarnejši stanovanjski zidavi in tudi zahtevati njihovo izvajanje.

ŠTEFAN SOBOČAN

Z družbenim dogovorom smo opredelili razmerje med družbeno in zasebno zidavo in sicer 60:40 v korist družbene. Ugotavljamo, da se v organizacijah združenega dela tega razmerja ne držimo. Kje so glavni vzroki? Prvič, z ozirom na visoke cene kv.m družbenega stanovanja — v Pomurju se to glba okoli 35.000 din, lahko z enakimi sredstvi zadovoljivo rešimo stanovanjsko vprašanje neprimerno več delavcem, če jim odobrimo posojila za individualno gradnjo. V organizacijah združenega dela velja, da je to tako imenovano »cenejše« reševanje stanovanjskega vprašanja. Drugič, v organizacijah združenega dela je vedno manj prisilcev za družbena stanovanja. To se pokaže ob razpisu za dodelitev novega stanovanja. Drugačne podatke pa ima Samoupravna stanovanjska skupnost Lendava, kjer je zdaj 61 prošnja za stanovanje. Razlike v podatkih so zato, ker želi večina delavcev starejša stanovanja zavoljo nižje stanarine, možnosti lokalnega ogrevanja in neprimerno nižje lastne udeležbe.

Kot tretji odklonilni razlog za družbeno stanovanje bi navedel lastno udeležbo. Zakonsko določilo plačevanja lastne udeležbe ob pridobitvi družbeno najemnega stanovanja v občini in regiji imajo organizacije združenega dela in družbene skupnosti različno urejeno. Nekateri imajo določeno lastno udeležbo v samoupravnih splošnih aktih, vendar v nasprotju z merili družbenega dogovora, drugi pa je sploh ne predvidevajo. Vzrok je seveda ta, da organizacije združenega dela nimajo dolgoročnih načrtov reševanja stanovanjskih vprašanj svojih delavcev. Tako ti ne morejo vnaprej predvideti, kdaj bodo dobili stanovanje. Če ga denimo nenadoma dobijo, zaradi visokih stroškov opremljanja stanovanja manjka denarja za lastno udeležbo. Nekateri organizacije združenega dela rešujejo to s premostitvenim kreditom, kar pa ni prav in razveljavi namen lastne udeležbe.

Nenazadnje bi navedel tudi razlog, da je nedolgo tega večina delavcev živela in še zdaj živi v podeželju. Zato je tudi miselnost ljudi taka, da je zanje normalno življenje v svoji hiši z vrtom oziroma sadovnjakom. Na regijskem posvetu smo po mojem strnili zaključke razprav po občinskih svetih. Ugotavljamo, da delovni ljudje Pomurja podpiramo usmeritve za delovanje organov in organizacij zveze sindikatov pri uveljavljanju stanovanjske politike.

MARIJA MELANŠEK

Samoupravne interesne skupnosti, ki skrbijo za gradnjo in vzdrževanje stanovanj, na mnogih področjih izgubljajo bitko z izvajalci. Prevladalo je namreč prepričanje, da je naloga strokovnih služb SIS zagotavljanje delegatskega odločanja. Tako strokovne službe SIS nimajo na voljo skrajna nobenega orožja, s katerim bi lahko

nadzorovale izvajalca. Če izvajalci opravljajo skupščini SIS računovodska in investicijska dela, strokovna služba SIS pa nima ustreznih strokovnjakov za to področje, je gotovo, da o nadzorni vlogi skupščine SIS oziroma uporabnikov ne moremo govoriti. Tako prihaja do pojavov, da izvajalci po pooblastilu SIS sami sebi razpisujejo investicijska dela, jih prevzamejo in sami tudi nadzorujejo. Račune polagajo uporabnikom, vendar so le-ti slabo oboroženi z ustreznim znanjem. Zato jim ne preostane drugega, kot da izvajalcem potrjujejo. Posledica je, da imajo sredstva SIS za izvajalce skoraj proračunski značaj. Zanimiva je v tej zvezi trditev, da bi zaposlitev ustreznih strokovnih sodelavcev na SIS pomenila podvajanje nalog in s tem zapravljjanje družbenih sredstev. To je s stališča izvajalcev morda res, za uporabnike pa to ne velja. Če bi v naši občini npr. računovodska dela sprejela strokovna služba SIS, ki jih zanjo danes opravlja izvajalec, bi to za interesno skupnost in uporabnike pomenilo letni prihranek približno 600 starih milijonov. Če vemo, da sta znanje in informacija eno najmočnejših orodij v rokah delavcev porabnikov, potem je nerazumljivo, da še naprej dopuščajo, da s tem razpolagajo le izvajalci. V tej zvezi je potrebno opozoriti še na nekaj. Pojavljajo se težnje, da neposredni družbeni nadzor nad izvajalci ponovno prevzamejo občinske skupščine s svojimi organi, češ da so v skupščinah SIS prevladovali izvajalci in zato le-te niso objektivno sposobne opravljati te naloge. Take težnje so gotovo nevarne, saj pomenijo vračanje v obdobje, ki je že za nami.

BRANKO ŽERJAL

Na področju individualne in zadružne zidave ocenjujejo, da je zaradi zmanjšanih možnosti najemanja kreditov in manjše finančne sposobnosti graditeljev zidava stanovanjskih hiš počasnejša. Veliko graditeljev stanuje v družbenih stanovanjih, ker ne morejo dokončati stanovanjske hiše ali pa celo nočejo zapustiti stanovanja, ker imajo pri tem vrsto ugodnosti: sorazmerno nizka stanarina, stanovanje v mestu itd. V samoupravnih aktih in dogovorih je treba določiti čimhitrejšo izpraznjevanje družbenih stanovanj, kjer stanujejo individualni graditelji. Preprečiti je treba nenačrtno zidavo s čimhitrejšo izdelavo prostorskih in urbanističnih načrtov, organizirati resnično zadružno gradnjo, podpirati graditelje stanovanjskih hiš, ustreznih po velikosti in kvaliteti, predvsem z uravnavanjem meril na tem področju; poseben problem stanovanjske zidave v naši občini pa predstavlja gradnja komunalne infrastrukture, ki se seveda na koncu pozna v ceni kv.m stanovanjske površine. Območje Krasa je v tem deficitarno in nam gradnja sežalnkega vodovoda pomeni primarno nalogo v prostoru. Obenem pa je to tudi velik zalogaj in obremenitev vseh občanov ter zavora pri razvoju gospodarske in družbene infrastrukture, s tem pa tudi stano-

vanjske zidave, saj ne moremo naprej, dokler si ne zagotovimo te primarne življenjske surovine.

SLAVKO URŠIČ

Ugotavljamo, da letos že tretje leto ne uresničujemo programa graditve stanovanj. Kljub temu, da smo s prvima dvema letoma v tem srednjeročnem obdobju lahko še kar zadovoljni, pripravljamo zdaj akcijski program uresničevanja začrtane politike stanovanjske gradnje, ki naj bi bil sestavni del naše gospodarske stabilizacije. Prvi del tega programa naj bi bil čisto operativen, kar pomeni, da moramo še v tem srednjeročnem obdobju zgraditi 30 tisoč stanovanj. Dolžan sem temu forumu danes tu povedati, da doslej kljub težavam še nihče ni oporekal planirani številki 58 tisoč stanovanj, ki naj bi jih zgradili v tem srednjeročnem obdobju. Opozarjam, da je ta program, ta naša velika obveza, še zmeraj v veljavi. In če je tako, potem se moramo organizirati, da bi izkoristili vse možnosti in se temu cilju vsaj v dobru meri približati, če ga že ne bomo mogli v celoti uresničiti.

KAREL ROZMAN

V zvezi s stanovanjsko zidavo imajo delovne organizacije v gradbeništvu številne probleme, ki jih ne morejo rešiti same. Zaskrbljujoče je, da stalno upada obseg stanovanjske gradnje, da smo že v prejšnjem in pa v sedanjem petletnem obdobju opozarjali na težave v pripravi zidalne dokumentacije. Vendar smo kljub znatno zmanjšanemu številu stanovanj v gradnji uspeli izpolniti načrte. S sprejemom zakona o varstvu kmetijskih zemljišč pa se je stanje bistveno poslabšalo. Za zdaj še ne vemo, če bomo ustavili gradnjo na področju Maribor Jug, vendar pa so v zvezi s sprejeti zakonom potrebne nekatere akcije, ki bodo povzročile najmanj polletno zamudo ali pa še celo več. To pa ima lahko za posledico delno ali popolno prekinitev stanovanjske zidave v naši soseski. Nekateri vidijo rešitev v gradnji blokov v središču mesta, vendar menimo, da to ni rešitev, saj ni gospodarno zazidati vse proste parcele v mestu. Menimo, da moramo zidati stanovanja na prostem oziroma na prostoru, ki smo ga za to že našli.

ELIZABETA FON

Glede pomanjkljivosti oblikovanja cen je bilo v času razprave mnogo kritik. Delegati niso zadovoljni z odgovori, da se cene postavljajo v skladu z ustreznimi sporazumi. Sestavljalci gradiva pravilno ocenjujejo, da cene tako hitro naraščajo, da kmalu nihče ne bo mogel kupiti stanovanja oziroma si reševati svoj stanovanjski problem. Nobena neznanka ni, da v zadnjem letu delavci, ki imajo povprečen dohodek na družinskega člana, ne morejo privarčevati niti

sredstev za lastno udeležbo, kaj šele za nakup stanovanja v etažni lastnini, zato tudi nakup močno pada. Poleg take nelogičnosti dvigovanja cen varčevalca destimulira še visoka inflacija. Zanimiv je podatek iz DO Sava Kranj, da štiričlanska družina prejme mesečno 2.630.000 osebnega dohodka. Za pokritje minimalnih življenjskih stroškov pa je potrebno 2.570.000 dinarjev. Če družina varčuje po 1.000 din mesečno, potrebuje za obvezni prispevek za družbeno stanovanje v velikosti dvosobno s kabinetom 10.000.000 starih din. To zahteva 8 let varčevanja v banki, če ne upoštevamo inflacije in pa podražitev stanovanja. Vsi vemo, da so cene stanovanj previsoke in produktivnost v gradbeništvu nizka. Kljub težavam, s katerimi se sooča gradbeništvo, sindikati ne smemo nasedati stališčem, naj se velikosti stanovanja zmanjšujejo, češ večjih kljub velikosti družine delavec ne more več kupiti, temveč zahtevati, da se cene stanovanj v bodoče ne bodo več tako vrto-glavo dvigovale. Ob vsem tem pa nas čudi podatek, da je v SRS potrebno le 12 do 21 ur za izdelavo kv. m stanovanja. V Jugoslaviji pa 42 ur za kv. m. Pri tem pa je zanimivo, da se ta razlika ne kaže toliko v ceni kv. m zgrajenega stanovanja.

FRANC HRIBAR

Na področju cen, ki izredno pritiskajo na gradbeništvo, smo ugotovili "precejšnje anomalije, vendar sindikati skupaj z drugimi DPO nismo bili dovolj učinkoviti, da bi ponekod spremenili podjetniško miselnost in ravnanje nekaterih izvajalskih organizacij. Pa ne mislim samo na gradbeništvo, ampak na vse, ki se vključujejo v stanovanjsko gospodarstvo. Za kaj gre? Letos smo bili pod izredno močnim pritiskom, tudi sindikati, da moramo podpreti podražitev kv. m stanovanjske enote v Ljubljani. Reči moram, da je tu šlo za biti ali ne biti. Celu grozili so, da bodo ustavili delo na vseh gradbiščih v Ljubljani. Seveda na to nismo mogli pristati, ker ni bilo dovolj ekonomskih analiz, čakali pa smo polletne rezultate gospodarjenja v TOZD stanovanjskega področja. In kaj smo ugotovili? Zahteve po dvigu cen v vseh teh organizacijah so bile izredno velike, ugotovili pa smo, da je rast industrijske proizvodnje v teh TOZD padla za 3, 4, pa tudi za 5 in 6%, vendar nikjer ni bilo izgube. Kaj to pomeni? To, da skušamo z družbenimi sredstvi špekulirati in si ustvarjati neko super akumulacijo, super dobiček, dohodek, ki nam dejansko ne pripada. Vsaka gradbena organizacija dela na gradbišču s svojo mehanizacijo, brez delitve programa itd. In ko smo skušali premagati to težavo in vključiti neposredne delavce, predsednike delegacij in konferenc delegacij v reševanje te problematike, ko smo jih poklicali skupaj na razpravo v družbenopolitične skupnosti, moram na žalost reči, da ti predsedniki delegacij in konferenc sploh niso vedeli, za kaj gre. Hočem reči, da smo sindikati do-

stokrat veliko govorili, sprejeli sklepe za posamezna področja, nismo pa šli neposredno v bazo in se za te sklepe tam tolkli. Mislim, da je to ena od osnovnih nalog, če hočemo na tem področju seveda kaj spremeniti. Z družbenimi sredstvi je treba bolje gospodariti, saj gre tu za težke stotine milijard dinarjev, ki se obračajo v stanovanjskem gospodarstvu.

FRANJO PIANEC

Vse osnovne organizacije zveze sindikatov naj v OZD takoj zahtevajo natančen načrt stanovanjskih potreb delavcev s časovno opredeljenimi možnostmi za njihovo reševanje. OZD morajo evidentirati vse upravičence za subvencioniranje stanarin. Predsedstvo OS ZSS Moste Polje tudi vztraja na doslednem uresničevanju sprejetih dokumentov za prehod na ekonomske stanarine in si zastavlja vprašanje, zakaj te usmeritve ne uresničujemo, hkrati pa ostajajo v večji meri neizkoriščena sredstva za subvencioniranje stanarin. Naj še dodam, da je v naši občini zelo malo OZD, samo 9, ki imajo urejeno evidenco z zahtevki za subvencijo stanarin, od tega jo prejemata dve družini, 6 pa ne. Predsedstvo je kot prednostno programsko nalogo potrdilo tudi nujnost, da vse osnovne organizacije ZS zahtevajo natančno evidenco delavcev, ki še nimajo rešenega stanovanjskega vprašanja, in tistih, ki žive kot podnajemniki. Analiza in podatki samoupravne stanovanjske skupnosti nakazujejo tudi večje uspehe pri odpravljanju barakarskih naselij v naši občini, še vedno pa nismo opravili z nerednimi plačniki stanarin, zato je potrebno zaostri odgovornosti delavcev in dosledno uporabljati zakonske in moralno-politične sankcije, kar se v naši družbenopolitični skupnosti delno že uresničuje.

V naši občini je kar 60 OZD, ki nimajo delavcev v barakarskih stanovanjskih naseljih ali stanovanjih 6. in 7. kategorije. Takšne primere uspešno rešujejo takole: pri točkovanju dodelijo več točk za boljše uvrstitve na prednostno listo, z vključevanjem v natečaj SIS, nastanitvijo v samskih domovih in možnostjo stanovanjskih posojil. V osnovnih programskih usmeritvah je predsedstvo sprejelo tudi pobudo, da se delavci iz različnih OZD združujejo in rešujejo svoje stanovanjske probleme v združni gradnji. Hkrati pa zastavljamo vprašanje, koliko smo že normativno uresnili pravni status in možnosti za hitrejšo zidavo v zadrugah. Vzroki za neizkoriščena stanovanjska sredstva v OZD so tako tehtni, da zahtevajo širšo družbeno akcijo in sistemsko usklajevanje, oz. usklajene rešitve.

LAVRA URBAS

Samoupravnega sporazuma o prehodu na ekonomske stanarine smo se držali le delno, predvsem zaradi ukrepov cenovne

politike in vrtoglavega naraščanja cen stanovanjske zidave. V strukturi stanarine narašča amortizacija, znižujejo pa se sredstva za vzdrževanje. Stanovanjske zidave ne zmanjšujemo, saj količinsko dosegamo načrte, čeprav je struktura stanovanj drugačna, več etažnih lastnikov kot družbenih stanovanj, kar je v veliki meri posledica ugodnejših cen za kvadratni meter stanovanjske površine kot v okoliških občinah. Veliko priseljevanje iz drugih občin pa predstavlja nevarnost, da bodo zmogljivosti družbene infrastrukture, šole, vrtci in trgovine postale pretesne. Na ravni občine se bomo morali dogovoriti, kako hitro nadaljevati gradnje. V srednjeročnem načrtu smo zapisali zidavo 500 stanovanj in sicer 225 v blokih in 275 v zasebni zidavi.

Natančnih podatkov o individualni stanovanjski gradnji sicer nimamo, vendar pa lahko sklepamo glede na izdana gradbena dovoljenja, da dosegamo načrt 55 tisoč stanovanj letno. Cene stanovanjske zidave naraščajo, kar kažejo podatki tudi za občino Logatec. Od leta 1979, ko je bila cena za kvadratni meter stanovanja devet tisoč dinarjev, je v prvi polovici 1983 narasla na 27,785 dinarjev. Zaradi tega postaja stanovanje za delavca čedalje bolj nedosegljivo, za nekatere pa je nakup stanovanja že zdaj predvsem neuresničljiva želja.

RUŽICA SPAHIČ

Sindikalne organizacije soglašajo s politiko republiškega sveta na področju ureditve stanovanjske politike. Ugotavljamo, da je zidava družbenih stanovanj v tem obdobju zastajala predvsem zato, ker se je morala usklajevati s položajem v gospodarstvu. Vse organizacije združenega dela niso sproti združevale sredstev za gradnjo, ker so jih morale porabiti kot obratna sredstva za pokrivanje likvidnosti in izplačilo osebnih dohodkov. Zato bo nujno potrebno podpisati dogovor, da se bodo sredstva združevala na enem mestu tekoče in kontinuirano. V tem obdobju so se preveč prepletali interesi zidave po raznih krajih v občinah, ker ni ugodno vplivalo na naseljenost prebivalstva in hkrati na izkoriščenost že obstoječe infrastrukture v kraju. Ponekod se je zaradi tega pojavilo pomanjkanje vrtcev, šol in drugih objektov, drugod pa so bili prazni. Zato morajo v prihodnje organizacije združenega dela odločilneje vplivati na načrtovanje stanovanjske politike, treba se bo lotiti pravilne usmerjene selitve v smislu družbenih interesov. Nujen bo prehod na ekonomske stanarine do ravni enostavne reprodukcije, v prihodnje pa vključiti tudi del razširjenja reprodukcije, na drugi strani pa voditi ugodno socialno politiko za delavce z nizkimi osebnimi dohodki. Potrebno bo poiskati zakonsko rešitev, da se mladim družinam oziroma delavcem z

nizkimi osebnimi dohodki plačilo lastne udeležbe za pridobitev stanovanja preloži za določeno obdobje oz. poiskati ugodnejši sistem kreditiranja.

Osnovne organizacije sindikata in občinski sveti ugotavljajo, da so delavci premalo seznanjeni s stanovanjsko politiko tako v organizacijah združenega dela kot v občini. Zaradi tega imajo premajhen vpliv oblikovanja stanovanjske politike in o tem v večini primerov odločajo strokovni delavci. Odpraviti bo potrebno zapletene postopke in dolge roke za pridobivanje gradbenih dovoljenj. Sama izterjava stanarin v občini je ugodna in ta sredstva ne povzročajo motenj v stanovanjskem gospodarstvu. Pri dodeljevanju posojil za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš, adaptacijo starih hiš in stanovanj bo potrebno v občinah poenotiti merila. To se nekateri povzetki o uveljavljanju stanovanjske politike, ki smo jih oblikovali v skupni razpravi na delovnem sestanku občinskega sveta za Koroško.

BRANE FLORJANIČ

Menim, da je v naši družbi stanovanjsko vprašanje še vedno globoko razredno vprašanje, predvsem stanovanjsko vprašanje mladih družin, pa ne zaradi tega, ker bi bile mlade družine nekakšna posebna kategorija, ločena od ostalih delavcev, temveč zato, ker so mlade družine v sedanjih zaostrenih družbenoekonomskih razmerah še v težjem socialnem položaju.

Pri nadaljnjem reševanju stanovanjskega vprašanja mladih družin s solidarnostnimi stanovanji je potrebno mejne zneske skupnega dohodka na družinskega člana nekoliko dvigniti, kar sicer je omenjeno v 18. členu zakona o stanovanjskem gospodarstvu, za kar bi se morala opredeliti tudi skupnost. Žal ugotavljamo, da bo to zelo težko in mislimo, da nam bo to uspelo s skupno akcijo mladine in sindikata v temeljnih okoljih, ki spreminjajo te samoupravne splošne akte s tega področja.

Druga stvar, o kateri danes še ni bilo nič rečenega, zadeva urejanje teh podstrešnih stanovanj. Govorili smo, kako bomo stvari pocenili, kako bomo rešili mlade družine in pa tudi ostale, ki ne morejo priti do stanovanja, zdaj pa ugotavljamo, da so te formalnopravne »ovire« seveda še vedno tolikšne, da v bližnji prihodnosti ne nudijo večjih možnosti za reševanje stanovanjskih vprašanj. Tu smo ugotovili, da strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti kot tudi v nekaterih drugih primerih ne odigravajo svoje vloge. Postopek od evidentiranja do začetka adaptacije je daleč predolg.

Tovarišica, ki je govorila pred mano, je nekaj rekla o vikendih. Mislim, da je treba tu stvari postaviti v dosti bolj radikalnem smislu, da to področje vsake toliko časa načnemo, da ga pa še nismo in ga ver-

jetno dolgo ne bomo končali, glede na to, da vemo, kdo v naši družbi ima vikende in da verjetno včasih tu prevečkrat ščitimo hrbet drug drugemu. Že na enajstem kongresu ZSMS smo se opredelili proti razprodaji družbenega sklada razen v izjemnih primerih, zavedajoč se predvsem dejstva, da stanovanja niso specialna, temveč predvsem ekonomska dobrina in nenazadnje izredno vprašanje naše samoupravne socialistične družbe. Menimo namreč, da lahko te nepravilnosti v stanovanjskem gospodarstvu rešujemo le s krepitvijo samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

ZVONE JAKŠA

V občinskem gradivu je trditev, da je lastna udeležba kot pogoj za pridobitev stanovanja pomembna pridobitev, ki daje pozitivne učinke. Kateri so ti pozitivni učinki? Ali smo veliko povečali stanovanjski sklad in če smo, koliko smo na ta račun porabili za stanovanja. Na Dolenjskem smo že priča primerom, ko delavci zavrtačajo stanovanja, ker ne morejo zagotoviti lastne udeležbe, čeprav se ta udeležba plačuje tudi na obroke. Stanovanja so neopremljena, zato so potrebna še velika dodatna sredstva za minimalno opremo. Zavedati se moramo, da je danes za marsikoga ali pa že za večino težko privarčevati nekaj milijonov ali ponekod celo nemogoče. Sindikat mora lastni udeležbi posvetiti še posebno pozornost. V nasprotnem primeru bo stanovanje postalo privilegij tistih, ki imajo denar. Na to sindikati ne moremo in ne smemo pristati.

Potrebne bodo korenite spremembe tudi v financiranju in kreditiranju stanovanjsko-komunalnega gospodarstva. Danes so ta sredstva razdrobljena. Prevladuje skupinsko lastniška miselnost, ki je velika ovira za dosledno uveljavitev solidarnosti in vzajemnosti. Nekorabljenost sredstva so tudi posledice razdrobljenosti le-teh, neustrezne oziroma nedodelane denarne politike itd.

Financiranje zidave stanovanj mora potekati v skladu s potekom gradnje. To bi dosegli tako, da bi vsa namenska stanovanjska sredstva takoj usmerili v stanovanjsko zidavo. Potrebno je spremeniti določila 33. in 35. členu družbenega dogovora, tako da se vsa stanovanjska sredstva neposredno združujejo pri specializiranih stanovanjskih organizacijah. V tem smislu pa morajo samoupravne stanovanjske skupnosti dopolniti samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega načrta, ki ga podpisujejo tudi banke.

Sindikati se moramo odločno zavzeti za takšne spremembe na tem področju, ki lahko v kratkem času dajo tudi boljše rezultate kot doslej. Zgradili bi lahko veliko več stanovanj, če bi imeli dodelan sistem financiranja in kreditiranja. Predlagam, da temu vprašanju in sklepah današnje seje posvetimo posebno pozornost.

MARIJA VIČAR

Na regijskih posvetih smo slišali stvari, ki človeka pretresejo, ko jih sliši. Ponekod upravljajo stanovalci v hiši s samo 6% stanarine, na druga sredstva nimajo vpliva. O njih odločajo v OZD ali delovnih skupnostih samoupravnih stanovanjskih skupnosti. Resda na podlagi sklepov organov samoupravne stanovanjske skupnosti, vendar brez pravega nadzora, brez prave odgovornosti za uporabo teh sredstev. Mislim, da je to glavni vzrok, da ne moremo hitreje uveljaviti ekonomskih stanarin, po drugi strani pa se nam povečuje krog neplačnikov in tega denarja je že nekaj 10 tisoč starih milijard, ravno zaradi takšnega slabega ravnanja in dela.

Prej ste že omenjali slabosti tudi pri stanovanjski zidavi. Te nastajajo tudi zaradi prešibkega neposrednega vpliva delavcev na gospodarjenje s stanovanjskimi sredstvi, zato danes govorimo, da so ta sredstva neizkoriščena oziroma da jih rabijo že za druge namene in pri tem govorimo že o več 100 milijardah starih dinarjev.

Zato moramo utrditi sistem samouprav-

nih družbenoekonomskih odnosov, predvsem zboru uporabnikov, zboru izvajalcev in skupščini stanovanjske skupnosti dati takšno vlogo, da bodo skozi delegatski sistem uveljavili interese delavcev, kjer naj bi se odločalo o teh pomembnih stvareh.

Človek bi rekel, da takšno stanje ustreza nekaterim subjektom in tudi posameznikom. Tu se skoraj ne moremo znebiti vtisa, da prav to, da ta sredstva ostajajo nemamska in da se ne uporabljajo v skladu z načelom smotrnega gospodarjenja, terja. Danes smo tudi slišali, da so nekateri objektivni razlogi, ki vodijo v to. Ne morem mimo tega, da so vendarle poslovodni organi odgovorni za izpolnjevanje načrtov, podpisani so samoupravni sporazumi v samoupravnih stanovanjskih skupnostih, kljub temu pa je denar na računih OZD. V SIS pa ne morejo izpolnjevati načrtov, ker ni ustreznih jamstev glede plačil.

Isto velja za banke. Tudi tam se poslovodni in tudi odgovorni organi bank ter službe zavzemajo, da se čim manj dogaja na tem področju, ker lahko potem ta sredstva s pridom uporabljajo za reševanje lastne likvidnosti. Vemo, da na račun ne-

koga, in to na račun tistega, ki čaka na stanovanje in ga seveda ne bo dobil, ker tisti, ki je bil odgovoren za to nalogo, ni opravil svojega dela. Takemu pojmovanju in liberalnim pojavom moramo začeti rezati korenine. Če so se delavci odločili, da dajo sredstva v sklad skupne porabe, pričakujejo, da bodo z njimi rešili stanovanjska vprašanja, nekdo drug pa vrti kolo popolnoma v drugi smeri. Potem pa pride do različnih motenj.

V razpravi o uveljavljanju stanovanjske politike so sodelovali: Marjan Orožen, Marija Pukl, Janez Cigler, Štefan Sobočan, Elizabeta Fon, Franjo Planec, Lavra Urbas, Tomo Zevnik, Ružica Spahič, Brane Florjanič, Zvone Jakša, Slavko Uršič, Marija Zupančič — Vičar, Franc Hribar, Anton Matjašič, Karel Rozman, Ana-Marija Melanšek, Branko Žerjal, Igor Pirc, Srečko Meh, Mira Marko in Ladislav Horvat.

Usmeritve za delovanje organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije pri uveljavljanju stanovanjske politike

I.

1. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije ocenjuje, da družbenoekonomski odnosi na stanovanjskem področju niso dovolj uveljavljeni in da zato tudi niso izrabljene vse gnotne možnosti za zidavo večjega števila stanovanj do konca tega srednjeročnega obdobja. Da bi dosegli načrtovano zidavo 58.000 stanovanj do konca leta 1985, bodo organizacije in organi zveze sindikatov:

— v temeljnih organizacijah združenega dela preverili stvarnost načrtov za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev. Pri tem bodo primerjali stvarne stanovanjske potrebe delavcev, zbiranje sredstev iz dohodka za te namene ter ali se ta denar gospodarno uporablja, oziroma, če se sredstva za stanovanjsko zidavo in prenovo združujejo, obračajo in porabljajo tako, da bo mogoče učinkoviteje reševati stanovanjska vprašanja delavcev;

— v družbenopolitičnih skupnostih dali pobudo za uskladitev načrtov samoupravnih interesnih skupnosti (stanovanjskega in komunalnega gospodarstva ter drugih), ki sodelujejo pri zidavi in pripravah nanjo, tako da bi vsi dejavniki pripomogli k od-

pravljanju sedanjih zastojev;

— s podpisniki družbenega dogovora o oblikovanju cen stanovanj izoblikovali takšen način oblikovanja le-teh, da se bo veriga izvajalcev povezala tako, da je zagotovljena industrializacija, tipizacija in organizacija strnjene stanovanjske zidave, s tem pa hitra in cenejša gradnja. Pri javnem dodeljevanju pravice do stanovanjske zidave je treba zagotoviti prednost tistim izvajalcem, ki izpolnjujejo pogoje, ne glede na sedež organizacije združenega dela;

— delovali tako, da se z zidavo solidarnostnih stanovanj nadaljuje, prepreči pa dodeljevanje teh stanovanj delavcem, ki jim gnotni in socialni položaj omogočata drugačno rešitev stanovanjskega vprašanja;

— zahtevali uporabo sredstev vzajemnosti skladno z zakonom, predvsem za delavce tistih organizacij združenega dela, ki so zašle v težave in manjših OZD in skupnosti, ki jim akumulacija ne daje osnov za reševanje stanovanjskih vprašanj;

— podpirali različne oblike stanovanjskega varčevanja delavcev.

2. Organi in organizacije sindikatov bomo vztrajali in si odločneje prizadevali za prehod na ekonomske stanarine, ki morajo zagotavljati enostavno reprodukcijo stanovanjskega sklada. Pri tem pa si bomo prizadevali za:

— program prehoda na ekonomske stanarine v vseh občinah, ki jih sprejmejo zbori občinskih skupščin skladno s sprejetimi usmeritvami v SR Sloveniji;

— polno uveljavitev aktivne politike subvencioniranja stanarin za občane in družine z nizkimi prejemki;

— takojšen pregled nosilcev stanovanjske pravice in uporabnikov družbenih stanovanj ter ukrepe v skladu z zakonskimi določili v primerih, ko so le-ti lastniki stanovanj, stanovanjskih hiš in drugih primernih objektov, zgrajenih s pomočjo družbenih sredstev;

— izdelavo instrumentarija za materialno stimuliranje preselitev stanovalcev iz prevelikih družbenih stanovanj;

— onemogočanje dosedanje prakse prenašanja stanovanjske pravice v vseh okoljih in na vseh ravneh na različne so-

rodnike in druge, ki omejuje enakopravnost v dostopnosti stanovanjske pravice nad družbenim stanovanjem;

— dosledno izterjavo obveznosti stanovalcev. Za neizpolnjevanje obveznosti pa naj uporabljajo sankcije, predvidene z zakoni, vključno z odpovedjo stanovanjskega razmerja;

— z učinkovito in enotno družbenopolitično akcijo je treba zagotoviti takojšnje plačilo anuitet stanovanjskih posojil, pridobljenih pred letom 1974 oziroma se v izjemnih primerih njihov čas odplačila skrajša na minimum. V pogodbe, sklenjene v bodoče, pa je potrebno vgraditi valorizacijo obveznosti posojiljemalcev;

— skladno z družbenimi opredelitvami se v samoupravnih aktih vnaprej določijo pogoji in merila za pridobivanje in dodeljevanje kadrovskih stanovanj in posojil, na podlagi predhodne odločitve delavcev.

3. Prizadevali si bomo za gospodarno in samoupravno organiziranost in delovanje v stanovanjskem in komunalnem gospodarstvu.

II.

Stališča Zveze sindikatov Slovenije v stanovanjski politiki bomo uveljavljali:

1. V osnovnih organizacijah Zveze sindikatov, tako da bomo:

— ocenili dosedanje uveljavljanje stanovanjske politike v svojem okolju in izdelali akcijski program za njeno nadaljnje uresničevanje;

— dali pobudo delavskemu svetu za obravnavo ocene in akcijskega programa v njem ter posebej obravnavali merila za dodelitev stanovanj in stanovanjskih posojil, vključno s potrebo po ustrežnejšem reševanju stanovanjskih vprašanj mladih delavcev in njihovih družin kot doslej. Doseči moramo, da bo tako opredeljena stanovanjska politika dobila oporo v samoupravnih aktih in postala sestavni del planov OZD in skupnosti.

2. V občinskih organizacijah zveze sindikatov, tako da bomo:

— ocenili celovitost in usklajenost občinskih, mestnih načrtov stanovanjske zidave in prenove;

— ocenili uresničevanje stanovanjske politike v organizacijah združenega dela in samoupravnih stanovanjskih in drugih interesnih skupnostih ter izdelali analize stanja

— sprejeli program aktivnosti občinske organizacije za izboljšanje organiziranosti stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, strokovnih služb ter samoupravnih interesnih skupnosti, gradbenih organizacij združenega dela ter upravnih organov družbenopolitičnih skupnosti v skladu z zakoni in nalogami stanovanjskega gospodarstva;

— dali pobudo za obravnavo stanovanjsko komunalnega gospodarstva v skupščini družbenopolitičnih skupnosti s ciljem, da se sprejmejo kratkoročni in dolgoročni programi rešitev. Pobuda mora vsebovati tudi predlog programa, ki bo zagotavljal enostavno reprodukcijo stanovanjskega sklada.

3. V republiškem svetu Zveze sindikatov in njegovih organih, tako da bomo:

— spodbujali uveljavljanje družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu; ažurno evidenco o stanovanjskem skladu, ki bo omogočala spremljanje, oblikovanje in uresničevanje družbenih ciljev na tem področju na vseh ravneh samoupravne in družbenopolitičnih organiziranosti;

— dali pobudo za sprejem družbenega dogovora o natančnejši razčlenitvi meril za uporabo v zakonu o združenem delu določenih pogojev za organiziranje TOZD v gradbeništvu;

— v republiškem odboru sindikata delavcev gradbeništv posebej ocenili: samoupravno organiziranost in dohodkovno povezanost gradbeništv, stopnjo združenosti dela in sredstev v reprodukcijski verigi zidave stanovanj in po družbenem dogovoru doseženo stopnjo racionalizacije pri tem;

— v republiškem odboru sindikata delavcev stanovanjskega in komunalnega gospodarstva opredelili svoje naloge za čimprejšnjo uveljavitev družbenega dogovora o organiziranosti komunalnega gospodarstva v TOZD in DO, ocenili pa tudi samoupravno organiziranost strokovnih služb samoupravnih interesnih skupnosti stanovanjskega in komunalnega gospodarstva;

— naložili predsedstvu, naj takoj izdela operativni program za izvajanje teh usmeritev in od njega zahtevali, da do konca leta 1983 skupaj z drugimi nosilci pripravi celovito poročilo o tem.

III.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije meni, da je za polno uveljavitev samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu potrebno:

— da Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije zagotovi pripravo ustreznih strokovnih podlag in potrebna strokovna

opravila za dograditev obstoječega sistema oblikovanja cen v stanovanjski zidavi oziroma, da se predlog družbenega dogovora čimprej predloži v javno razpravo in sprejem;

— da Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije in Skupnost socialnega varstva Slovenije nemudoma začeta preučevati opredeljena merila v dogovoru o osnovah za osebno udeležbo delavca pri pridobitvi družbenega stanovanja, glede na njegove dohodkovne zmožnosti oziroma socialnega položaja njegove družine;

— da Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije in Zveza komunalnih skupnosti Slovenije takoj uskladita načrt komunalnega opremljanja in stanovanjske zidave v občinah zlasti po količini in sredstvih;

— da republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora zagotovi izdelavo manjkajočih strokovnih podlag, ki bodo bodočim stanovalcem omogočale vključevanje v vse faze stanovanjske zidave in prenove;

— da se stanovanjsko-komunalne banke organizirajo kot finančna asociacija v interesnih skupnostih organiziranih delavcev in delovnih ljudi;

— da se Gradbeni center Slovenije naslednje uveljavi kot strokovno-raziskovalna institucija na stanovanjskem, komunalnem in gradbenem področju. Organizira naj se tako, da bo sposoben nuditi strokovne podlage za sprotno in dolgoročno urejanje odnosov na tem področju;

— da Zavod SR Slovenije za statistiko na podlagi opravljenega popisa vzpostavi enoten in celovit sistem spremljanja in prikazovanja podatkov graditve in uporabe stanovanjskega sklada, kot osnovnega pogoja načrtovanja v naslednjem srednjeročnem obdobju, in pripravi dolgoročne načrte stanovanjske in komunalne gradnje.

Ljubljana, 22. 9. 1983.

Republiški svet
Zveze sindikatov Slovenije

K operativnim načrtom sindikata za osrednja vprašanja, ki jih obravnavajo zbori skupščine SR Slovenije

Skupščina SR Slovenije je 11. maja letos obravnavala poročilo o uveljavljanju delegatskega skupščinskega sistema v sedanjih družbenoekonomskih razmerah ter julija sprejela tudi stališča in priporočila. Sodelovali smo pri oblikovanju poročila, saj smo se udeležili regionalnih posvetovanj o delegatskem skupščinskem sistemu.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je 5. maja 1983

obravnavalo to poročilo in sklenilo, da se mora sindikat bolje organizirati za izpolnjevanje nalog, ki jih ima v skupščinskem delovanju. Zato je 20. maja sprejelo operativni načrt za osrednja vprašanja po periodičnem delovnem načrtu do konca julija. Za obdobje do konca tega leta je izdelan podoben pripomoček, usklajen s periodičnim delovnim načrtom zborov skupščine SR Slovenije za 3. in 4. trimesečje letos.

Ocenjujemo, da je tak način organiziranja sodelovanja Zveze sindikatov Slovenije, od osnovnih organizacij do republiškega sveta, v delegatskem skupščinskem odločanju praktična pot za premagovanje njegove temeljne slabosti, premajhne dejavnosti družbenopolitične organizacije kot notranje idejne sile delegatskih tokov.

Operativni načrt pomeni opredelitev nalog republiškega sveta in njegovih organov do osrednjih točk načrtovanih dnevnih redov sej zborov skupščine SR Slovenije, še posebej zbora združenega dela in družbenopolitičnega zbora. Skladno s temelji družbenopolitičnega sistema in posebej delegatskega skupščinskega sistema naj bi bile takšne metode opora za delo zlasti osnovnih organizacij sindikata v odnosih do delegacije v njihovi temeljni samoupravni organizaciji oz. skupnosti, saj bi jih s **prehodnimi opozorili** glede vsebine, usmeritev, družbenega pomena in morebitnih posledic želeli opozoriti na osrednja vprašanja skupščinskih gradiv (analiz, poročil, zakonov in drugih aktov). Povratne informacije iz vseh razprav v osnovnih, občinskih in drugih organizacijah ZS so za oblikovanje skupnih stališč seveda enako pomembne.

Sindikat ni in ne more biti zgolj prenašalec ali spremljevalec delegatskih razprav, temveč je v njih pomemben družbenopolitični dejavnik. Bolj kot doslej mora prevzeti politično soodgovornost za delegatske odločitve. Ne more pristajati na sožitje vseh pogledov o posameznih vprašanjih, temveč se mora zavzemati predvsem za skupna razredna hotenja, ki objektivno utrujejo samoupravni družbenoekonomski položaj delavcev v TOZD in družbi splot.

Da bi utrjevali in razvijali takšen odnos do temeljnih delegacij, konferenc delegacij, skupin delegatov za delegiranje v zboru združenega dela republiške skupščine in do delegatov v zveznem zboru, je nujna tesnejša povezava:

— **osnovne organizacije zveze sindikatov** s temeljno delegacijo, njena pomoč in opora pri oblikovanju smernic za delo delegacije in sodelovanje pri oblikovanju in uveljavljanju stališč zlasti med povezanimi delegacijami znotraj DO in širše;

— **občinskih svetov**, njihovih delovnih teles in drugih organov s konferencami delegatov in zlasti skupinami delegatov za delegiranje v ZSD republiške skupščine, z ZSD občinske skupščine;

— **medobčinskih in mestnih svetov** ter vseh oblik dela s skupinami delegatov za delegiranje v zboru združenega dela republiške skupščine za področje dela, kjer so skupine delegatov sestavljene za več

občin (po sedežu skupine delegatov, ki je določen z dogovorom med občinami).

— **republiških odborov sindikatov dejavnosti s skupinami delegatov** za delegiranje v zboru združenega dela po dejavnostih in v povezanosti med njimi, zlasti glede bistvenih vprašanj, ki jih obravnava zvezni zbor; delegati v zveznem zboru se vse tesneje povezujejo z občinskimi skupščinami, pa tudi praksa problemskih konferenc delegacij o osrednjih temah se postopoma uveljavlja.

Predsedstvo republiškega sveta je ob obravnavi poročila o uveljavljanju dele-

gatskega skupščinskega sistema sklenilo, da postane enotno in organizirano opravljanje družbeno dogovorjenih skupnih nalog stalna praksa in družbenopolitična odgovornost vseh organizacij in organov sindikata.

Zato bo ob vsakokratnem periodičnem načrtu zborov Skupščine SR Slovenije pripravljen tudi ustrezen operativni načrt, ki nas bo tesneje in bolj organizirano usmerjal na osrednja družbena vprašanja in s tem utrjeval družbenopolitično vlogo in odgovornost sindikata za delovanje delegatskega skupščinskega sistema.

Seje zborov 26. oktobra 1983

1. Obravnava poročila in nalog, ki izhajajo iz mednarodnih konferenc (VII. konferenca šefov držav in vlad neuvrščenih držav v New Delhiju, 6. zasedanje UNCTAD v Beogradu in Madridska konferenca). Razprava in aktivnosti v sindikatu: odbor za mednarodno dejavnost.

2. Poročilo o izvajanju zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih

Razprava in aktivnosti v sindikatu: seja sveta za spremljanje in proučevanje vprašanj izobraževanja, znanosti in kulture julija 1983 (pretežni del razprav je že opravljen v OO ZSS, občinskih svetih in njihovih organih).

Seje zborov 23. novembra 1983

Osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SRS za obdobje 1981—1985 v letu 1984

Razprava in aktivnosti v sindikatu

— seja RS ZSS o usmeritvah ekonomske politike 1984 — 19. 10. 84

— predsedstvo RS ZSS primerja osnutek resolucije z usmeritvami ZSS

— posvet predsednikov in sekretarjev OS, MS ZSS po seji RS ZSS

V razpravo se vključujejo: OO ZSS, občinski sveti in njihovi organi, republiški odbor sindikatov, sveti RS ZSS za spremljanje in proučevanje vprašanj.

Seje zborov 14. decembra 1983

1. Osnutek resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1981—1985 v letu 1984 s spremljajočimi dokumenti (primerjalno z določeno ekonomsko politiko za leto 1984).

Razprave in aktivnosti v sindikatih: hkrati z republiško resolucijo (če bo gradivo pravočasno objavljeno).

V razpravo se vključujejo vsi subjekti kot pri republiški resoluciji.

2. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o javnem obveščanju

Razprave in aktivnosti v sindikatih: odbor za obveščanje in politično propagando.

3. Osnutek programa dela zborov skupščine SR Slovenije za leto 1984 Rok za pobude za program dela skupščine SRS za leto 1984 je 15. oktober 1983. Razprave in aktivnosti v sindikatih: seja predsedstva RS ZSS.

Pobudniki za predlog programa skupščine SR Slovenije, ki oblikujejo predloge za program dela skupščine in zborov, so vse delegacije in delegatska telesa, znotraj sindikata pa zlasti občinski in medobčinski sveti ter republiški odbori sindikata dejavnosti.

Seje zborov 27. decembra 1983

Predlog resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 v letu 1984.

Razprava in aktivnosti v sindikatih: seja RS ZSS ali predsedstva RS ZSS.

V razpravo se vključujejo vsi subjekti kot v fazi osnutka.